

Peter Seeger – Where have all the flowers gone?

“L’única cosa que em faria realment feliç és saber que molts de vosaltres difondreu les meves paraules de resistència ciutadana i solidaritat d’un cap a l’altre de la terra, allà on aneu”

1.L’autor

La figura del lluitador infatigable de la justícia, la sensatesa i la llibertat està representada al segle XX principalment per dos noms: Woody Guthrie i Pete Seeger, al menys pel que fa al món musical anglosaxó. Tots dos van estar esperonats per les implicacions polítiques de la Caça de Bruixes de McCarthy i la negativa a sotmetre’s als valors del sistema. Generacionalment, Seeger representa la baula intermèdia entre Guthrie i l’altra gran icona musical del segle XX: Bob Dylan.

Durant gairebé 70 anys actuant, Pete Seeger ha encarnat els ideals de la música folk –comunicació, entreteniment, missatge social, continuïtat històrica. Les cançons que ha escrit, i aquelles que ell ha descobert i compartit, han ajudat a preservar el patrimoni cultural global. Seeger ha estat sempre un guerrer valent per la justícia social i el medi ambient, i el seu activisme polític (del moviment dels drets civils i l’antimaccarthisme fins a la resistència al feixisme i a les guerres de Vietnam i Orient Mitjà) ha esdevingut un model per a les següents generacions de músics i ciutadans amb alguna cosa a dir sobre el món.

La tasca ingent de Seeger en la recuperació i divulgació del repertori popular nord-americà (al qual ha sumat peces pròpies) és capital. Ha reivindicat tant la tradició anglosaxona com els cants espirituals negres, i el seu compromís amb els drets civils i el seu internacionalisme li han portat a ampliar l’horitzó amb cançons jueves, sud-africanes, llatinoamericanes o espanyoles (com les dedicades a la *Brigada Lincoln*, que va participar a la Guerra Civil espanyola).

Pete Seeger va néixer l’any 1919 a Nova York. El seu pare era compositor i un pioner etnomusicòleg, investigador tant de la música folk americana com de música no occidental. Quan va néixer Pete, el seu pare s’havia vist obligat a abandonar la seva càtedra de musicologia a la Universitat de Berkeley (a causa de les seves idees pacifistes militants) i era professor a la Julliard School of Music, on també donava classes de violí la mare de Pete, pianista i violinista de música clàssica, cantant i compositora.

L’any 1936 Pete va assistir al *Folk Song and Dance Festival* d’Asheville (Carolina del Nord), on va escoltar per primera vegada el so d’un banjo de 5 cordes. Aquesta experiència el marcarà per tota la seva vida, arribant a convertir-se amb el temps en un virtuos d’aquest instrument, el qual millorarà afegint-li diversos trasts.

L’any 1938 va ingressar a la Universitat de Harvard per estudiar la carrera de periodisme, però els seus estudis només van durar 2 anys, fins que el folk es va creuar al seu camí. Va ser durant el curs de 1939-40, que va entrar a treballar als arxius de Música Folk Americana, com a ajudant de l’estudiós Alan Lomax, i allà va contactar amb artistes tan populars com Leadbelly, que li van descobrir quina era la seva vertadera vocació.

El 3 de març de 1940 va conèixer Woody Guthrie en un concert a benefici dels treballadors emigrants i poc després formarà amb ell el grup *Almanac Singers*, un col·lectiu musical d'idees comunistes i sindicalistes. Alan Lomax va declarar que aquell 3 de març de 1940 va néixer el folk modern, en el just moment que tots dos van posar en comú la seva necessitat de transformar la realitat a través del folk, al qual hi van afegir noves textures.

L'any 1942 va ingressar al Partit Comunista. Aquell mateix any va ser reclutat per l'exèrcit i traslladat a les illes del Pacífic. Allà durant un permís es va casar amb Toshi Ohta, amb qui va seguir unit fins a la seva mort.

L'any 1950 va abandonar el Partit Comunista i juntament amb Lee Hays van crear el grup *The Weavers*, amb el qual les fronteres de l'occident musical es van ampliar fins admetre cançons hebrees, zulús o de qualsevol altre origen. Algunes de les seves cançons (com *Tzena, Tzena*) van arribar fins al número 1 de les llistes de vendes. Però aquesta és també l'època en què Pete va començar a ser perseguit per les autoritats nord-americanes per les seves idees polítiques i la seva antiga militància al Partit Comunista.

L'any 1955 Pete va ser cridat a declarar sobre la seva militància política davant el Comitè d'Activitats Antiamericanes, presidit pel senador republicà McCarthy durant la famosa Caça de Bruixes. El músic havia estat director de l'organització *People's Songs*, que tenia l'objectiu de difondre música popular i cançons a favor de la solidaritat obrera. Pete es va negar a parlar, acollint-se a la primera esmena de la Constitució dels Estats Units (dret a la llibertat d'expressió), però va ser condemnat a 1 any de presó. Per sort, només va complir 4 dies d'aquesta condemna gràcies a un error tècnic, però va romandre vetat a la ràdio i la televisió nord-americanes durant 17 anys. I també a conseqüència de la seva negativa a declarar, va veure com moltes sales de concerts i clubs cancel·laven els seus concerts sense explicació, però ell va aprofitar per recórrer el país tocant en circuits universitaris, convencions de partits d'esquerra o associacions ciutadanes.

L'any 1959 va abandonar *The Weavers* per dissidències amb els seus integrants i va començar la seva carrera en solitari. És el moment en què va fitxar per la Columbia i en què, al llarg de tota la dècada dels anys 60 va assolir els seus majors èxits: va arribar a vendre més de mig milió de còpies de la seva versió de l'espiritual negre *We shall overcome*, convertit en l'himne dels moviments sindicalistes i de la lluita negre pels drets civils, liderada per Martin Luther King. En aquesta època algunes cançons de Seeger, com *If I had a hammer, Where have all the flowers gone?* o *Little boxes* es faran universalment famoses, inspirant a cantants i grups d'arreu, inclosa una part important de músics de la Nova Cançó, pel seu missatge de canvi social i solidaritat humana.

També des dels primers anys de la dècada dels 60, Seeger s'oposa amb vehemència a la intervenció americana a la Guerra del Vietnam, fent front comú amb altres joves cantants folk, com Joan Baez. A mitjan anys 60, fins i tot dedica una cançó ferotge contra el president Lyndon B. Johnson per la seva política exterior tan agressiva.

L'any 1966 va iniciar també la seva lluita medioambiental, mitjançant l'organització *Clearwater*, que funda per denunciar la contaminació del riu Hudson, i que segueix funcionant encara a dia d'avui.

En els darrers anys, Seeger ha gaudit d'un gran reconeixement i ha estat guardonat amb multitud de premis, com la Medalla Presidencial de les Arts, el *Grammy* al millor disc folk o el *Lifetime Achievement Award*; i, tot i la cèlebre anècdota de voler tallar amb una destrial el cable de la guitarra elèctrica de Bob Dylan en el Festival Folk de Newport de 1965, el 1996 va ser admès en el Rock and Roll Hall of Fame. I fins i tot hi ha hagut recentment un moviment de base de recollida de signatures per nominar-lo al Premi Nobel de la Pau.

Resulta molt difícil trobar en el panorama musical actual gent com Pete Seeger. Músics que en si mateixos representen la saba de Nord-Amèrica pel seu discurs popular, la seva obra a peu de carretera, les seves relacions amb compositors i figures del món de la cultura de tota condició, la seva influència en diverses generacions, i, en definitiva, el seu compromís amb l'art i el seu entorn. En aquests temps de crisi, en què tot s'enfonsa per la irresponsabilitat, la cobdícia i la corrupció d'aquells que dirigeixen les institucions i organismes econòmics i polítics, els Pete Seeger fan més falta que mai.

Pete va morir el mes de gener de 2014, a l'edat de 94 anys. Amb la seva mort el món va perdre alguna cosa més que un gran autor, un gran cantant (amb una veu, una dicció i una expressivitat magnífiques) i un gran difusor de la música popular nord-americana. Vam perdre algú capaç de transmetre valors a través de les seves actuacions. No només a través de les lletres de les cançons que cantava, sinó a través de la seva manera de fer les coses, de la seva manera de vessar autenticitat en tot el que feia.

2. La cançó

La cançó *Where Have all the Flowers Gone?* Va ser escrita per Pete Seeger i popularitzada en primer lloc per The Kingston Trio l'any 1961. I immediatament va esdevenir el prototip de cançó protesta contra la guerra.

En una entrevista Seeger va dir que havia agafat la idea d'una novel·la russa de Mikhail Sholokhov, titulada *El riu Don flueix tranquil*, que explica la història d'un grup de cosacs a la Rússia dels tsars, que surten del seu poble a cavall cantant la cançó *Tovchu, tovchu mak*, que diu: "on són les flors? Les noies les van arrencar. I on són les noies? Totes han anat a buscar marits. I on són els marits? Són tots a l'exèrcit. Galop, galop, wheee!"...

Seeger va afegir alguns versos més per cloure el cicle de la cançó, que es va fer molt popular en l'època de les protestes massives per la guerra de Vietnam. Però la lletra té un significat més ample: en realitat parla del cicle de la història i de com de difícil és trencar-lo.

I encara podríem trobar un sentit més filosòfic i nostàlgic a la cançó: és un comentari vague sobre la naturalesa humana. És feliç i trist al mateix temps. Hi ha alegria en el fet de recollir flors, casar-se, convertint-se en soldats. En certa manera, hi ha fins i tot

una satisfacció malenconiosa en la mort dels soldats. I els cementiris coberts de flors disfressen per a la propera generació el que ha d'arribar.

Molts historiadors equipararien aquesta història al cicle de la història, de manera similar a la dita que explica que "aquells que no coneixen la història estan condemnats a repetir-la". El narrador de la cançó roman per sobre de tot això, observant com el cicle es repeteix una vegada i una altra. Denota això un to de superioritat? Sí i no, ja que el cantant tot i poder observar-ho tot, no té poder per aturar-ho. Ell planteja la qüestió, "quan n'aprendran?" És un crit que surt directe del cor, però no es pren cap acció. Potser Seeger creia que només amb la cançó ajudaria a aturar la guerra. O potser pensava que el fet de veure i entendre la història podria permetre que el cicle es trenqués, la qual cosa estaria d'acord amb la dita esmentada.

A *Where have all the flowers gone?* Pete Seeger compon una melodia captivadora i un comentari perspicaç sobre la història. Però al final el narrador de la cançó pregunta, "quan n'aprendrem?" És obvi, doncs, que simplement observant el cicle no és suficient per acabar-lo. Però les solucions, com a la cançó de Dylan, només les sap el vent...

Convertida en una de les cançons folk més representatives d'un dels pares del folk, *Where Have All the Flowers Gone?* ha conegut infinitat de versions i gravacions ençà que Pete Seeger la composés fa més de 55 anys, inspirat en la lletra de la cançó referida a la novel·la de Sholokhov. Les versions van des de *Peter, Paul & Mary* i Joan Baez fins a intèrprets tan diversos com Dalida, Bobby Darin, Roy Orbison, Harry Belafonte, *The Brothers Four*, Johnny Rivers, Olivia Newton John, Dolly Parton, *Earth, Wind & Fire*, U2, o a casa nostra amb l'adaptació de Ramon Casajoana interpretada pel *Grup de Folk* i *Falterbo-Marí*. I aquest és també el títol de l'autobiografia musical de Seeger.

Les tornades "molt temps ha passat" i "fa tant de temps" puntuen la cançó amb tristesa, complementada pel ritme lent amb què usualment s'interpreten aquests passatges. Seeger acumula així un sentiment de transcendència, dins del qual ell col·loca la seva moralitat: "quan n'aprendrem?"

Aquest gran veterà del moviment de drets civils considera el concepte d'autoria en relació a la música folk com a irrellevant; per a ell la creació de noves cançons rarament implica una modificació de les melodies i les lletres de totes les èpoques per adaptar-se a les noves realitats. Ell es nega a debatre sobre el significat de les seves cançons, i es veu a si mateix simplement com una altra fita en una tradició sense fi:

"No, crec que deixaré que la cançó s'aganti sobre els seus propis peus. Ja sabeu, una cançó pot significar mil coses diferents per a persones diferents, i quan la gent em pregunta què significa la cançó, jo dic: el que signifiqui per a vosaltres, això significa. Però jo no us diré el que significa per a mi perquè és la meva ... bé, podria destruir les vostres il·lusions".

(Article de Gustau Gallardo)